

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt

Vår referens/dnr:
2025-206

Er referens/dnr:
Ju2025/01907

2025-12-17

Remissvar

Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Svenskt Näringsliv har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring.

Sammanfattning

Mot bakgrund av det omfattande reformarbetet inom det migrationsrättsliga området är det svårt att få en helhetsbild över relevanta aktuella lagförslag som ännu inte trätt i kraft samt att förutse hur dessa sinsemellan kan påverka varandra. Det finns även en betydande risk för att oönskade effekter uppstår. Svenskt Näringsliv vill därför framhålla utmaningen med att identifiera eventuella brister samt förutse lagförslagets konsekvenser för svenska företags möjligheter till kompetensförsörjning.

Svenskt Näringsliv avstyrker den del av förslaget som avser att begränsa anhörigkretsen som kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med uppehållstillstånd för arbete till barn under 18 år. Detta gäller även förslaget om att begränsa anhörigkretsen för den som beviljas ställning som varaktigt bosatt till barn under 18 år. Svenskt Näringsliv anser att det fortsatt ska finnas en möjlighet att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av anknytning för medföljande barn upp till 21 års ålder för dessa tillståndsgupper.

Svenskt Näringsliv förespråkar vidare att åldersgränsen för medföljande barn till blåkortsinnehavare och forskare bör höjas till 21 år. En sådan ändring är särskilt angelägen om en begränsning av anhörigkretsen till arbetskraftsinvandrare genomförs.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att försörjningskravet även ska gälla som villkor för förlängning av en familjemedlems tillstånd, förutsatt att regeringen väljer att inte gå vidare med förslaget om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år för personer med nationellt arbetstillstånd.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att kunna bevilja uppehållstillstånd i vissa fall för anhöriga barn som fyllt 18 år under tillståndstiden (kapitel 7.2.5).

Svenskt Näringsliv ifrågasätter behovet av att införa ett försörjningskrav vid anhöriginvandring för forskare samt krav på en heltäckande sjukförsäkring som villkor för anhöriginvandring vid forskning, studier och ICT samt för anknytningspersoner till de som beviljas ett nationellt arbetstillstånd vid kortare vistelsetid.

För att öka Sveriges attraktionskraft anser Svenskt Näringsliv att befintligt krav för ett permanent uppehållstillstånd bör ändras. För personer med nationellt arbetstillstånd bör anhörigkretsen utökas till att omfatta barn under 21 år. Flera av våra medlemsföretag vittnar om att högkvalificerade kandidater väljer bort Sverige på grund av att anhörigkretsen är begränsad till barn under 18 år, då de inte vill riskera att familjen splittras. Det är en olycklig effekt som står i direkt motsättning till regeringens ambition om att attrahera internationella talanger.

Allmänna synpunkter

Arbetskraftsinvandrare medför viktig kompetens till många delar av näringslivet och leder till att det skapas fler jobb på svensk arbetsmarknad, vilket underlättar företagens kompetensförsörjning. Företag som anställer arbetskraftsinvandrare växer snabbare och anställer fler nya medarbetare än jämförbara företag. De arbetstillstånd som beviljades under 2023 genererade 52 miljarder kronor i BNP och 17 miljarder kronor i skatteintäkter.

Svenskt Näringsliv anser att utgångspunkten för ett väl fungerande system för arbetskraftsinvandring är företagets rätt att bestämma vilken kompetens som behövs för verksamheten. Lönen ska inte vara sämre än vad som följer av svenska kollektivavtal eller praxis i yrket eller branschen. Reglerna kring arbetskraftsinvandring ska vara förutsägbara för såväl företag som individ och det ska vara lätt att göra rätt.

För väldigt många företag är medarbetare med rätt kompetens den viktigaste konkurrensfaktorn. I många branscher är dock bristen på kompetens stor, trots en svagare konjunktur. Svenska företag har identifierat kompetensbristen som det största hindret för tillväxt. Kompetensbristen finns i hela landet, i alla branscher och oavsett vilken utbildningsbakgrund som efterfrågas. Så mycket som 7 av 10 företag tycker det är svårt att rekrytera. Nästan vart fjärde rekryteringsförsök misslyckas. Möjligheten att kunna rekrytera internationell kompetens är därför ett viktigt komplement till den inhemska arbetskraften och EU-medborgare.

Synpunkter på förslagen

12.2.2 Anhörigkretsen som kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med nationellt uppehållstillstånd ska begränsas

Svenskt Näringsliv avstryker utredningens förslag om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år för personer med nationellt arbetstillstånd. Enligt utredningen är fördelen med förslaget att öka enhetligheten i regelverket samt minska tröskeleffekterna för medföljande familjemedlemmar vid ansökan om permanent uppehållstillstånd. Utredningen menar att förslaget inte kommer att försämra Sveriges förmåga att attrahera internationell kompetens på något mer påtagligt sätt. Detta mot bakgrund av att uppehållstillstånd för äldre barn beviljas i relativt begränsad omfattning.

Svenskt Näringsliv delar inte utredningens snäva bedömning av förslagets effekter på Sveriges möjligheter att attrahera internationell kompetens och dess påverkan på företagens kompetensförsörjning. Detta mot bakgrund av att företagens möjligheter att attrahera och behålla internationell kompetens påverkas redan i dag av de befintliga reglerna för medföljande barn till arbetskraftsinvandrare vid ansökan om permanent uppehållstillstånd. Från och med den 1 juni 2026 kommer dessutom ett krav på en månadslön som uppgår till minst 90 procent av medianlönen att införas. Det kommer i ännu högre grad att försvåra möjligheten för äldre barn att försörja sig själva

I dag kan medföljande barn under 21 år beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av anknytning till föräldern. När det blir dags att ansöka om permanent uppehållstillstånd krävs att medföljande barn som fyllt 18 år kan försörja sig själv. Detta leder till att unga vuxna som fortfarande går i gymnasieskolan riskerar utvisning och att familjer splittras. Flera av våra medlemsföretag vittnar om att högkvalificerade kandidater väljer bort Sverige på grund av dessa regler eftersom de inte vill riskera att separeras från sina barn. Det är en olycklig effekt som står i direkt motsättning till regeringens ambition om att attrahera internationella talanger.

Svenskt Näringsliv finner därför att den föreslagna begränsningen av anhörigkretsen kommer att försämra företagens kompetensförsörjning och påverka Sveriges attraktionskraft för kvalificerade arbetstagare på ett negativt sätt. Svenskt Näringsliv anser att det fortsatt ska finnas en möjlighet att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd för medföljande barn upp till 21 års ålder.

Dessutom bör åldersgränsen vid ansökan om permanent uppehållstillstånd för medföljande barn höjas till 21 år. Detta för att unga vuxna som fortfarande är beroende av sina föräldrar inte ska riskera utvisning i samband med en ansökan om permanent uppehållstillstånd.

Vidare förespråkar Svenskt Näringsliv att åldersgränsen för medföljande barn till blåkortsinnehavare och forskare bör höjas till 21 år. En sådan ändring är särskilt viktig att genomföra om begränsningen av anhörigkretsen till arbetskraftsinvandrare införs.

Svenskt Näringsliv betonar att det är av största vikt att Sverige undviker att införa ineffektiva krav som riskerar leda till att högkvalificerad arbetskraft väljer bort Sverige som arbetsland.

12.2.4 Regleringen om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat anpassas till minimikraven i VABO-direktivet

Svenskt Näringsliv avstryker utredningens förslag om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år för personer som beviljats ställning som varaktigt bosatta. I denna tillståndsgrupp kan det ingå personer med äldre barn som exempelvis arbetar, forskar eller bedriver forskarstudier. Förslaget kommer därmed att innebära ytterligare utmaningar för svenska företag när det gäller deras möjlighet att kunna attrahera, rekrytera och behålla kvalificerade medarbetare med äldre barn.

7.2.5 Regleringen om uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen ska finnas kvar och anpassas för att även tillämpas i förlängningssituationer

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att fortsatt uppehållstillstånd i vissa fall ska kunna beviljas för anhöriga barn som fyllt 18 år. Vi anser dock att även andra tillståndsgrupper

såsom varaktigt bosatta, forskare, doktorander samt innehavare av blåkorts- och ICT-tillstånd bör omfattas av undantaget i 5 kap. 3 c § utlänningslagen.

När det gäller förslaget om ett krav på två års vistelsetid i 5 kap. 3 e § utlänningslagen framgår inte tydligt om bestämmelsen även inkluderar arbetskraftsinvandrare. Om så är fallet föreligger en risk att undantaget inte kan för samtliga arbetskraftsinvandrare vars medföljande barn har fyllt 18 år under tillståndsperioden. En sådan ordning kommer att försämra möjligheterna för svenska företag att attrahera och behålla kvalificerad kompetens.

Vidare noteras att den föreslagna formuleringen av undantaget i 5 kap. 3 c § utlänningslagen innehåller flera bedömningskriterier som ger Migrationsverket ett stort tolkningsutrymme. Därmed finns det en viss risk för att personer med äldre barn som har beviljats nationellt arbetstillstånd kan hamna i en situation som kan leda till att barn separeras från familjen och utvisas.

Mot denna bakgrund menar Svenskt Näringsliv att det är både tydligare och mer förutsägbart om åldersgränsen på 21 år för medföljande barn bibehålls för denna tillståndsgrupp.

12.2.3 Försörjningskravet vid anhöriginvandring kopplad till arbetskraftsinvandring

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att försörjningskravet även ska gälla som villkor för förlängning av en familjemedlems tillstånd samt att det ska finnas möjlighet att göra undantag vid särskilda skäl. Detta förutsätter dock att regeringen väljer att inte gå vidare med förslaget om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år. Svenskt Näringsliv anser vidare att det bör göras en samlad bedömning av familjemedlemmarnas försörjningsförmåga.

12.2.5 Ett försörjningskrav vid anhöriginvandring införs för forskare

Svenskt Näringsliv ifrågasätter behovet av att införa ett försörjningskrav för anhöriga till forskare. De skäl som anges i betänkandet kan inte anses vara tillräckligt starka för att motivera införandet av ett sådant krav. Dessutom behöver innebörden av försörjningskravet tydliggöras för att det ska kunna göras en relevant bedömning av förslagets konsekvenser.

Som skäl till ändringsförslagen anger utredningen att det finns ett behov av enhetlighet mellan regelverken och att inga tillståndsgupper bör särregleras. Svenskt Näringsliv framhåller att ett enhetligt regelverk mellan olika tillståndstyper inte betyder per definition att det skapas tydligare och bättre förutsättningar för företagen.

Vidare anges inte i betänkandet vad som avses med att en anhörig ska ha tillräckliga medel för sitt uppehälle. Svenskt Näringsliv menar att det inte bör krävas att en familjemedlem ska kunna försörja sig själv eftersom de i det allra flesta fall inte har ett arbete när de kommer till Sverige. Det bör rimligtvis göras en samlad bedömning av familjemedlemmarnas försörjningsförmåga. En sådan ordning skulle även ligga mer i linje med kraven i familjeåterföreningsdirektivet.

12.2.7 Krav på heltäckande sjukförsäkring införs som villkor för anhöriginvandring för vissa kategorier anknytningspersoner vid vistelse kortare än ett år

Svenskt Näringsliv ifrågasätter behovet av att införa ett krav på heltäckande sjukförsäkring för vissa kategorier av anknytningspersoner. Utredningen har inte angett tillräckligt bra skäl för att införa ett sådant krav. Det ligger i både den sökandes och arbetsgivarens intresse att inte hamna i en situation med höga sjukvårdskostnader.

14.12 Konsekvenser för företag

Utredningen bedömer att arbetskraft med äldre barn kan bli mindre benägna att söka anställning i Sverige men att detta endast ger en begränsad negativ påverkan på Sveriges konkurrenskraft.

Svenskt Näringsliv anser att analysen som ligger till grund för bedömningen av konsekvenser för företag är delvis bristfällig. Analysen fokuserar främst på beskrivningar av antalet beviljade tillstånd för gruppen äldre barn, andra länders regleringar och fördelarna med ett enhetligt regelverk för företagen. Det hade varit önskvärt med ett mer utförligt resonemang kring hur förslagen påverkar behovet av arbetskraft i Sverige på längre sikt och hur svenska företag fortsatt ska kunna attrahera kvalificerad kompetens med äldre barn. Svenskt Näringsliv betonar att en begränsning av anhörigkretsen för barn upp till 18 år riskerar att försämra kompetensförsörjningen för svenska företag och därmed för Sveriges tillväxt och välbefinnande.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Maria Bernhardsen
Avdelningschef Kompetensförsörjning

Amelie Berg
Expert Kompetensförsörjning